

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vremena bodo Kranjcem (Slovincem) se zjasnile!

(Frauc Prešeren.)

Da Slovenci ne moremo lahko do potrebnih narodnih pravic prodreti, čeravno so nam uže od samega cesarja v § 19. postave od 24. decembra 1867 zagotovljene, temu kriva je naša razcepljenost. Razmetani smo po Ogerskem, Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Goriškem, Istriji, Primorji in Italijanskem. Skoro povsod nas je tukaj le peščica. Vedno smo v manjšini. Le na Kranjskem smo tako gosto sejani, da smo po številu prvi v deželi. Kranjska šteje 447.000 Slovencev zraven 26.000 Nemcev.

Po številu toraj in po davkih bili so Slovenci tam prvi, ne pa tako v deželnem zboru in deželnej upravi. Tukaj so imeli Nemci prvo besedo podpirovani od grdobnih nemškutarjev, ki so pod vodstvom renegata odpadnika Dežmana pljuvali v lastno skledo, ter s pomočjo nemško-liberalne vlade knez Auerspergove Slovence k tlam držali.

Pri zadnjih volitvah l. 1878 so zmagali pa kako? Z najhujšo silo, z največjim beganjem in pritiskom na Slovence. In ker tudi to ni hotelo pomagati, poslužili so se najnesramnejše goljufige. Potrebovali so namreč k zmagi še dveh poslancev, katera voli trgovska in obrtnijska zbornica v Ljubljani. Ko so pa zapazili, da utegnejo tudi tukaj Slovenci prodreti, ponaredili so v treh dneh in treh nočeh 2000 krivih volilnih listkov, prave pa uničili. Tako so zmagali, tako je se umogočilo, da je 26.000 Nemcev jerovalo 447.000 Slovincem 6 let.

Sedaj je temu konec storjen. Minister knez Auersperg je Slovanom pravičnemu grofu Taaffeju moral umakniti se. V Ljubljano je prišel goriški Slovenec g. Winkler za deželnega predsednika, ki je uradnikom prepovedal volitve motiti.

No, in uže to je Nemce liberalce in nemškutarje odpadnike tako potrla, da si na kme-

tih nikder pa tudi v mestih in trgih ne, še niti v Ljubljani ne upajo iti volit. Konservativni in pametni Nemci pa so v Kočevji s Slovenci se lepo porazumeli, da ne dela nobeden drugemu krivice, ampak še pomaga k zmagi pravice.

Tako so se začele 9. junija volitve. Izvoljeni so bili v kmetskih skupinah sami Slovenci, sami slovenski narodnjaki, skušeni domoljubi: 1. dr. vitez Bleiweis-Trsteniški (sin slavnega Bleiweisa, očeta Slovencev), 2. Luka Robič, prejšnji poslanec, 3. Janko Kersnik, notar, 4. Karol Klun, duhoven in državni poslanec, 5. Blaž Mohar, kmet in župan, 6. dr. Poklukar, advokat in prejšnji poslanec, 7. dr. Vošnjak in 8. dr. Zarnik, prejšnja poslanca, 9. M. Lavrenčič, prejšnji poslanec, 10. V. Pfeifer, državni poslanec, 11. Luka Svetec, prejšnji poslanec, 12. dr. Jurij Šterbenec župnik, 13. dr. Papež, advokat, 14. J. Rudež, grajščak in 15. Primož Pakiž, prejšnja poslanca, 16. Eduard Dev, okrajni sodnik.

Na Kranjskem so Slovenci uže v mesta prodrli, postali so meščanje. Zato so v torek 14. junija tudi v mestih Slovenci zmagali: 1. Graselli in 2. dr. Mošej v Ljubljani, enoglasno, 3. vitez plem. Schneid v Idriji, enoglasno, 4. grajščak Detelja v Kranji, enoglasno, 5. dr. Samec v Kamniku z 111 proti 109 glasom grofa Thurna, 6. Šuklje s 206 proti 90 prošta Urha v Rudolfovem in 7. dr. Dolenc v Postojni s 78 proti Deju s 48 glasi, 8. poslanec mestni g. Braune je vsled porazumljenja z Nemci izvoljen v Kočevji enoglasno. V trgovski zbornici sta izvoljena Slovence Kušar in Murnik.

Veliki posestniki volijo 10 poslancev pa sedaj ne morejo ničesar Slovincem škodovati, če tudi nemškutarje izvolijo, kar pa še ni gotovo. Mogoče je, da tudi tukaj zmagajo Slovenci.

Vsakako pa so kranjski Slovenci otresli nemškutarski jarem in ko cesar 12. julija pridejo v Ljubljano, pozdravljal jih bode v imenu

Kranjske dežele slovenski deželni glavar, slovenski deželni zbor.

Štajerski Slovenci se veselimo in radujemo tega ter pristočno čestitamo njihovej vstrajnej delavnosti, močnej vstrajnosti in sijajnej zmagi! Živeli kranjski Slovenci. Živeli novi poslanci. Slava slovenskim volilcem!

Desterniški.

Deželni zbor štajerski pa Slovenci.

I. V Gradci nekdaž Slovencem niso bili tako neprijazni, kakor sedaj. Ozirali so se tudi na Slovence. Tako so uže pred 300 leti tedajšnji deželski stanovi veliko denarja dovolili za tisk slovenske (červavno luterske) biblije ali sv. pisma Jurij Dalmatinovega; l. 1810 so pa odločili 420 fl. plače profesorju slovenščine na visokej šoli v Gradci; nemški jezuit Purgstall je l. 1750 sporočil 40.000 fl., da se osnuje v Mariboru slovenska gimnazija; nadvojvoda Jovan, čegar žena, sedanja grofica Meranova, je po očetu Plohelnu od sv. Lovrenca v Slov. gor. vendarle Slovenka, je v Pekrah nad Mariborom po nemških vinogradarjih od Rheina napraviti dal vinograde pa jim ukazal slovenski naučiti se, ako hočejo tam v njegovej službi ostati. Sploh mnogo Nemcev je bilo Slovencem na Štajerskem, zlasti v Gradci, precej prijaznih in so podpirali našo narodno napredovanje na podlagi mile naše slovenske govorice.

Sedaj je drugače, sedaj so le konservativni Nemci pod vodstvom knezov Liechtensteinov nam prijazni, a sedaj merodajni nemški liberalci so naši najhujši nasprotniki. Krofasti njihov glavač in poslanec Graški kar hrepeni, da nas Slovence hitrej ko mogoče zatire in ponemči tujan doli do hrvatske meje.

No, in liberalci nemški gospodujejo v deželi 20 let, ves čas, odkar poslance volimo. Ugnezdili so se v deželnem zboru, utaborili v okrajnih zastopih, kmeta držijo v kleščih svojih hranilnic ali sparkas, katerim je dolžen.

Oni držijo deželno mošnjo v rokah in vse šolstvo je v njihovej oblasti. Napravili so si volilni red za volitve v deželni zbor, da kmetje sploh in kmetje slovenski posebič ostanejo vselej v manjšini, dokler ne zmagajo v velikem posestyu konservativci.

Červavno kmetje največ deželnih doklad plačujejo, imajo vendar le 23 poslancev, slovenski samo 8, mesta, trgi in trgovske zbornice pa vkup 25, a veliki posestniki 12. Vrh tega še v nemško-liberalnih očeh slovenski kmet veliko menje velja pri volitvah, kakor nemški, kajti 22.000 gornje-štajerskim kmetom je dovoljen 1 poslanec, med tem ko je v ptujsko-rogačkem volilnem okraji 55.000 kmetovskih ljudi, ki smejo tudi 1 poslanca izvoliti. Pri davkih je pa ravno na opak!

V 20 letih so gruntni posestniki, zvečnoma se vé sami kmetje, vplačali 24.628.558 fl. 60 kr. deželne doklade (Landesumlagen) torej spodnje-štajerski kmetje več kakor 8 milijonov goldinarjev!

No, in kaj je slovenski kmet za to dobil? Kot Slovenec nič. Še tistega „gospodarskega berila“ ali „Landwirthschaftliches Lesebuch“, o kojem so nekaj časa govorili, niso na svetlo spravili. Nemškim kmetom hodi več potovalnih učiteljev umnega gospodarstva učiti za dobro plačo, Slovencem niso niti jednega poslali, ki bi mogel slovenski govoriti, t. j. kaj koristiti. Veliko postav deželskih so uže izdelali, a nobene niso na slovensko prestavili, da bi slovenski človek tudi v svojem jeziku zvedel, kako so mu nemški liberalci naložili n. pr. kebre klati, gosenice moriti, v okrajne zastope voliti, kedaj sme zajce streljati, vinčarja napoditi, hlapca sprejeti, kaj se je sklenolo zastran ubožcev, potepuhov, kaznovancev, cest, šol, itd. Sploh deželske postave še sedaj niso Slovencem v slovenskem jeziku pristopne in umevne.

Od toplje v Doberni so gospodje v Gradci v deželno blagajnico dobili vplačanih 211.918 fl. čistega dohodka, t. j. po odbitih stroških, od Slatine pa 1.056.137 fl. Vendar se pa nemški liberalci vselej kislo držijo, kedar se za slovenski Štajer kaj zahteva. In če uže kaj dovolijo, tako je povsod vse ogreneto z nesrečno nemškutarijo.

Ni dano slovenskemu otroku, kakor nemškemu se v materinščini izobrazovati. Slovenski otrok se mora poprej nemški učiti ali vsega ob enem v nerazumljivi nemščini in tako več prestati, kakor nemški ali za njim zaostajati. Liberalni deželni zbor v Gradci pa Slovencem ni dal slovenske gimnazije v Ptuji, ne slovenske sadje- in vinorejske šole v Mariboru, ampak vse nemško.

Pametno in pravično bilo bi le, da bi se učili predmeti slovenski, da bi jih naša deca leži umela, a zraven učil nemški jezik, da bi znali tudi nemški, kedar šolo zapustijo.

Tako bilo bi pametno. Toda ker bi to Slovencem koristilo, zato nemški liberalci rajše delajo nespametno. In temu ne bode prej konec, dokler jih konservativci in narodnjaki ne potisnejo v manjšino, kakor se je zgodilo v državnem zboru.

Gospodarske stvari.

Poverjeniki „Cesarjevič Rudolf-ovega sadje-rejskega društva za Spodnji Štajer“

Da bi društvo moglo uspešnejše in obširnejše svoje delovanje v narod ukreniti, da bi svoj blagi namen, povzdigo sadjereje, po vseh vseh krajinah južnega Štajerja tem sigurneje

dosezalo, je v svojem prvem obnem zboru 20. maja t. l. sklenilo, postaviti poverjenikov, kateri naj bi blagotno delovali društvu na razcvitanje in národu na obilne koristi.

Glavne dolžnosti poverjenikov bi bile te: Poverjeniki nabirajo društvu novih udov, jih s pristopnino vred — letniki 50 kr., ustanovnik enkrat za vselej 10 gld., pošiljajo blagajniku, g. Fr. Praunseisu veleposestniku in usnjarju v

Št. Juriji; za vsacega tako naznanjenega uda, bodi si ustanovnika ali letnika dobodo tiskane pristopnice, da jih med dotičnike razdelé. Poverjeniki naj bi ves svoj upliv obrnili na to, da se v ondašnjem kraji pridobé možjé za ustanovo drevesnice — vrt, v katerem bi se odgojevalo mlado sadovno drevesje, da vnemajo staro in mlado za sadjerejo, da bi po svoji moči delali na to, da se posebno mladina v šoli in na šolskem vrtu teoretično in praktično podučuje, da se ji vcepi ljubezen do odgojevanja sadunosnega drevja itd. Poverjeniki naj bi bili v vedni dotiki z ravnateljstvom. V ta namen je društvo izvolilo sledeče gospode, kateri naj bi blagovolili poverjeniški posel prevzeti.

P. n. gospodje:

J. Rupnik, nadučitelj v Šent-Lovrenci pod Prežinom;

M. Vizjak, zaslužni sadjerejec in Iz. Selič v Teharjih;

Ant. Žuža, dekan in J. Drobnič, trgovec v Laškem;

Fr. Gabršek, učitelj na Zidanem-Mostu;

Fr. Lenček, veleposestnik in J. Boštjančič, učitelj na Blanci;

Fr. Jamšek, nadučitelj v Reichenburgu;

Matija Šušteršič, posestnik in Drag. Ripšl, župnik na Vidmu;

Iv. Tanšek, koncipijent in dr. G. Srebre, odvetnik v Brežicah;

J. Podvinski, župan in Ant. Kokot v Pišecah;

J. Dobršek, posestnik in Pitha, zdravnik v Kozjem;

Jos. Schulman, nadučitelj v Podčetrtku;

Supanc, posestnik na Pristavi;

Peperko, posestnik in Kotnik, učitelj v Žusem-u;

Alojzij Kreft, župnik na Kalobji.

Anderluh, nadučitelj pri sv. Štefanu;

Bošt. Sirk nadučitelj v Slivnici;

Mih. Oberski, nadučitelj na Ponikvi;

Jurij Bezenšek, župnik v Čadramu;

Jos. Lasbacher, učitelj v Črešenjcah;

Fran Gregorič, posestnik v Makolah;

Pezdevšek, nadučitelj v počitku in Kene v Sladki gori;

Iv. Žolnir, učitelj v Spitaliču;

J. Ranner, nadučitelj v Poličanah;

F. Skaza, veleposestnik in J. Flis, učitelj v Šmarji;

pl. Iljačič, c. k. knjigovodja in Rok Orač, nadučitelj v Rogatcu;

Rak ml., posestnik v Velenji;

J. Mikuš, dekan in dr. Prus v Konjicah;

Breznik, posestnik in Voh, župnik pri sv. Martinu v Rožni dol;

Blaž Dolinšek, župnik in Filip Koderman, nadučitelj v Frankolovem;

J. Zdolšek, nadučitelj pri Novicerkvi;

J. Gajšek, župnik na Dobrni;

Ant. Brezovnik, učitelj v Vojniku;

J. Modic, župnik na Prihovi;

Dr. Šuc, župnik in deželni poslanec in Jos. Barle, ravnatelj v Slov. Gradci;

Rataj, notar in Ant. Hajšek, dekan v Slov. Bistrici;

Jurij Žmavec, župnik v Remšniku pri Marenbergu;

Fr. Praprotnik, nadučitelj pri M. D. v Puščavi

Jak. Bohinec, dekan in Jos. Pauer, trgovec v Brašlovcah.

Ivan Hausenbichler, posestnik in Anton Petriček, učitelj v Žavci;

Jos. Dobnik, učitelj in Vivot, posestnik pri sv. Florijanu pri Misljinji.

J. Uranič, učitelj pri sv. Rupertu.

Postavili bi radi še na drugih krajih poverjenikov, a nam razmere niso dosti znane; prosimo toraj, da bi se vneti sodelalci za to podjetje blagovoljno sami oglasili ali nasvetovali druge sposobne gospode; isto tako prosimo, ako bi kdo od zgoraj imenovanih p. n. gospodov nikakor ne mogel ali ne hotel poverjeniški posel prevzeti, da bi nam nasvetoval druge vnete in marljive domoljube za ta posel.

Vpisalne pole se bodo pozneje razpošiljale.

V Št. Jurij ob juž. železn. 12. jun. 1883.

V. Jare, tajnik.

Dr. Ipavice, ravnatelj.

Zakaj nam konji pogosto oslepnejo!

Velika nesreča je za kmeta, če mu konj na eno ali obe oki oslepne. Žali Bog, da se to prepogosto nagodi, kakor pri nobenej drugej domačej živali ne. Urokov je različnih in mnogo.

Na prvem mestu imenujemo lojtre, ki so prepogosto konjem previsoko nad jaslami obešene. Vsled tega mora žival visoko glavo vpenjati po krmo. Pri tem pa kedaj bodi kaj v očesa konjem padne. Oko začne bolehati, se vname, gnoji in naposled oslepne. Konjski gnoj in heanje dela oster sopuh, sam amonijakov plin. Ta človeško oko časih tako grize, da se solzi. Da toraj isti plin tudi konjskemu očesu škoduje, to je lahko umevno. Časih je tudi svetloba vzrok oslepenju konja, če napačno v hlev prihaja. Če svetloba vhaja skoz postransko okno, tako osvetljuje samo eno oko, drugo je več ali manj v temi. Z glavo v kot postavljeni konj ima pa vedno temo pred seboj in ga

vselej v očesih zaboli. kedar ga iz hleva na svetlobo ženejo. Proti svetlobi obrnjenemu konju pa se preveč blišči in oko sčasoma oslabi.

Jako škodljivi so tudi usnjati naočniki. Uboga žival ne more naravno gledati, ne se prahu braniti. Tudi bič padne časih na oko, je rani in pogosto boleznini in slepoto zakrivi.

Kdor toraj hoče svojim konjem očesa varovati pred oslepnjenjem, naj odpravi previsoke lojtre nad jaslami, gnoj marljivo kida, pod z gipsom potroša, okna mogoče visoko v hlevu postavi, naočnike odreže in z bičem opazno ravna.

Sejmi. 20. junija Vitanje, 21. junija sv. Tomaž pri Velikej nedelji, 24. junija Konjice, Podsreda, Laško, sv. Janž na Dravskem polju. Žetale.

Dopisi.

Iz Slov. Gradca. (Odgovor.) V zadnji številki Slov. Gospodarja popravlja g. Trobej, učitelj Slovenjgraški, moj dopis iz Slov. Gradca češ, da binkoštni praznike ni bil on nad svojim stanovanjem zastavo razobesil, ampak njegov sosed, in da ta zastava ni bila velikonemška ampak belgijska. Naj pa tudi jaz svoje povem. Jaz sem bil na binkoštno nedeljo iz radovednosti zarano v mesto prišel, da sem svoje opazke delal; a vže takrat je zastava nad J. Trobejevim stanovanjem od vetra jako zamotana na strehi mirno ležala, ter ni se dalo lahko razsoditi, je li velikonemška ali belgijska; vendar pa to ljudje, ki so jo še prosto v zraku vihrati videli, trdili, da je velikonemška. — To se je tudi meni tem boljše verjetno zdelo, ker se je ravno g. T. pa podučitelj Seitler najbolje trudil, da se je ta slovesnost pod pokroviteljstvom dr. Tomscheggga na korist nemškemu šulvereinu vredila. Kterega učitelja slovenskega pa ni sram ud biti nemškemu šulvereinu? Kdor se drzne ta madež med Slovenci nositi, ta se naj ne čudi, ako ga ljudstvo tudi sposobnega ima, velikonemško zastavo razobesiti. No, in g. Trobej je ud šulvereina, tega najhujšega nasprotnika Slovencev. Sedaj pa še nekaj vprašanj: ali ni res, da je g. Trobej nekemu tovaršu, ki ima značaja dovolj, da se pretekle binkoštni praznike Slovincem protivnih demonstracij ni hotel vdeležiti, s svinčnikom pisal, da g. Baumgartner vže to vé in da zna to njemu jako škodovati; je li res g. Trobej bil tisti, ki je rekel, da Slovenjgraško pevsko društvo ne sme nobene slovenske pesmi peti, akoravno so nekteri društveni udje zahtevali, naj bi se tudi ktera slovenska pesem zapela. Dalje, ali ni res, da je g. Trobej tisti junak, ki je pri Lobeji v Slov. Gradcu na drevo splezal ter na zahtevanje dr. Tomscheggga z drevesnega vrha slovensko zastavo vzel, kamor so jo bili nek-

teri pametni slovenjgraški brizgalničarji obesili, dobro vedoč, da Slovenjgračani le od Slovencev ne pa od Nemcev živijo? Je li res, da je na ta svoj junaški čin najmanj 15 odličnih gostov od Lobeja odšlo? Ta zadnji junaški čin se je sicer uže pred enim letom zgodil, pa mi se ga še vedno dobro spominjamo. Naposled bi še dobro bilo izvedeti, je li res ali ne, da sta g. Seitler in g. Weixler tako skrbno stikala po onih številkah Slov. Naroda, katere je menda Matschnigg, urednik Celovških „Freie Stimmen“ potreboval, da bi Judu dr. Jaquetu pomagal — odgovoriti na pismo Kranjskega deželnega predsednika g. Winklerja? Sta li ta dva mlada gospodiča menda tudi s temi nasprotniki Slovencev v dotiki?

Iz Konjic. (Tukajšnji šulverein) je poslal k cesar-Jožefovi svečanosti v Ptuj deputacijo, ki je na spominek cesarja Jožefa II. venec položila. Ker se pa naši renegati vedno s svojo omiko in inteligenco ponašajo, jih hočemo svetu pokazati, kdo da so. — Prvi je človek, ki je nekda kot pomagač glinaste piske delal. Ker pa pri glini ni mogel lahko svojo velikodušnost in razumnost pokazovati, je postal najnižji pisac ali „škric“, ki se pa seveda obnaša, kakor da bi bil „prvi.“ Temu človeku bi mi svetovali, da bi raji na prihodnost mislil, kakor se pa z rečmi pečal, pri katerih ne sme gline poleg biti. Drugi v tej deputaciji je človek, ki se je sicer pri pisariji zdelal, ki pa je potem mali branjar ali „grajzlarček“ v Žičah postal. — Dalje so bili v tej deputaciji še nekateri, kakor neki debel mesarski pomagač itd. — Seveda v isti rog, kakor ti ljudje, trobi tudi tukajšnji poštni ekspeditor. Mi sploh ne razumemo, da ta človek, kateri skoraj čisto nič slovenski ne zna, tukaj službuje. Ako oddaš na tukajšnji pošti pismo ali kaj družega s slovenskim naslovom, dobiš vložnico ali „recepis“ — še celo brez slovenskega tiska. — Namesto da bi se kot poštni ekspeditor mirno obnašal ter se svojih ur točno držal, hodi okoli ter agitira za nemški „šulverein“. Še celó v Zreče se je podal, da bi tamkaj katerega na svoje limanice dobil. — Sploh ta človek bi rad posunil vse, kar je slovenskega; toda za to je še v vsakem oziru premal. Tem ljudem se še pridruževa človek, ki se rad „inženirja“ imenuje, akoravno inženirske šole še menda obiskoval ni. Sploh se sliši, da je le inženirjem table in verige nosil. — Ti ljudje, so — inteligenca naših renegatov — sedaj tudi „fortšritlari.“ Toda naj si bodo, kar hočejo, takim ljudem ne moremo drugače reči, kakor: „Bodi jim odpuščeno, saj ne vedó, kaj delajo.“

Iz Ptuja. (Deputacija k cesarju.) Našega okrajnega zastopa odbor je 5. t. m. sklical vse župane ptujskega okraja zavoljo volitve v deputacijo, ktera se ima presvitlemu

cesarju pokloniti. Prišlo jih je okoli 50. Načelnika namestnik g. dr. Gregorič jim je pomen tega shoda razložil, ter posebno povdarjal, kako dobrotljivega vladarja da imamo, skoro ni fare, kamor nebi naš cesar toliko in toliko stotakov vže daroval, in da smo dolžni, vladarju dostojno se zahvaliti. Potem so bili sledeči župani v deputacijo izvoljeni: Mikl Tomaž, pri sv. Marjeti, Vidovič Janez, v Pervencih, Cizerl Martin na Mostéh, Pihlar Štefan pri sv. Andraš-i. Kolarič Janez pri sv. Urbani, Čuček Martin pri sv. Bolfanku, Jurič Jakob pri sv. Lovrenci, Pislak Jožef na Gori, Štrafela Juri na Hajdini, Habjanič Jožef v Gruškovji, Šmigoe Matevž na Leskovci, Bezjak Jožef v Gruškovcih. Deputacijo bode vodil Mikl Tomaž.

Iz Ptujja. Nemški liberalci z Gradca in Eggenberga so razposlali najpoprej „Tagespošto“ brez poštnine na tukajšnje župane, in sedaj pa še nemško adresu za podpisanje. Naši župani pravijo, da te adrese ne bodo podpisali in imajo prav, ker mi Slovenci imamo celo druge želje in potrebe, kakor Nemci; mi Slovenci več dače plačamo, kakor Nemci na gornjem in srednjem Štajerji, in vrh tega še od 35% v deželno blagajnico nam nič ne odpustijo, pač pa na tisoče goldinarjev za Aničo in Muro potrošijo, za škodo, katero nam Drava in Pesnica dela, pa je vsikdar mošnja prazna. Župani pošiljajo tedaj adresu nazaj, ali jo v kot mečejo.

Iz Svičine. (Tatje) so na predvečer presv. rešnjega Telesa pri tukajšnjem predstojniku Andreju Kremavcu ulomili v hišo, ter precej obilni družini Kremavčevi odnesli vso praznično obleko, mnogo perila, 4 zlate, 2 zlata prstana s črkami A. K. in A. M. Uboga družina na praznik presv. rešnjega Telesa ni imela kaj obleči, da bi v cerkev šla. Ravno tisto noč so tatje ne daleč od ove hiše, še v nek drugi hram vlomili, ter nekemu pristavniku odnesli kruha in mesa. Tretjo noč potem so baje ravno tisti tatje blizo sv. Križa nad Mariborom vlomili v neko kmečko hišo, ter ondi zopet vso obleko odnesli. Ubogi kmet po dne mora se truditi in delati, da za silo svojo družino preživi in dačo plača, po noči mesto počivanja, pa bi moral čuvati in bedeti, da mu tatinski potepuhi njegovo malo imetje ne odnesejo; pa mu tudi ponočno čuvanje malo hasne, ker se dobro oborožanim tatom ne more v bran postaviti. To so gotovo britki nasledki liberalne prizanesljivosti, ker se potepuhom v ječah bolje godi, nego ubogemu kmetu na deželi. Pravijo, da je bil nek znani tat iz ječe spuščen, ki sedaj zopet svoje tatinske pajdaše krog sebe zbira in svojo nekdanjo tatinsko umetnost še veliko spretnejše nego poprej izvršuje.

Iz Maribora. (Princ Jovanova svečanost — nesreča.) Bogati dr. Otmar Reiser, Pekerski

mogotec, ki baje pri Dunajski hranilnici vsako leto zasluži 40.000 fl., kupil je tistega železnega nadvojvodo Jovana, ki so ga nekaj v Zidanem mosti namenili postaviti. V nedeljo bilo je slovesno odkritje tega spomenika. Svečanosti udeležili so se: mil. knezoškof, c. k. namestnik Kübek, grof Meran, baron Moškon, cesarski svetovalec Mullé, general Kriegshammer, plem. Schreiner, ki so potem pri županu dr. Duhači obedovali. Dve slovenski deklici iz Pekar hotelov ste venec položiti na spomenik, pa nekdo je rekel: das gehört in den Saustal, t. j. to gre v svinjak in deklici napodil. Ko je vse minolo in ste se deklici sramote in jeze jokale, dovolilo se je venec oddati. Dr. Duhač je pa po stari navadi kresnol po Slovencih v svojem govoru, kakor da bi ti hoteli Štajersko raztrgati. Nemškutar in renegat se ne pobiljša kmalu. Nadvojvoda Ivan bil je vsem Štajercem prijazen in zato bi se Slovenci udeležili svečanosti, pa župan Duhač ni hotel čitalničarjev povabiti in toraj so izostali, samo slovenske zastave so izobesili. Sicer pa zraven prusačkega „šulvereina“ pošten Slovenec ne hodi. — Usnjarja Badelna sin je z neko žen ko, pravijo da gledišno igralko Langhammer, kot moški oblečeno, se peljal od Ruš po Dravi. Naenkrat se zvrneta v reko, on se reši, ona pa utone. Pravijo, da je Badelna smrti otel apotekar Bankalari in da so žensko mrtvo našli pri sv. Petru.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Zmaga Slovencev na Kranjskem pri volitvah v deželni zbor je nemškutarje silno potrla. Vidijo, da jim je Kranjska za vselej iz krempljeve izvita, ter lahko sklepajo, da napredovanja Slovencev ni moči več zavreti. — V deželnem zboru štajerskem leze vse navadno pot. Dr. Dominkuš, prof. Žolgar, dr. Šuc, dr. Radaj bili so vendar enkrat v nekatere odbore od nemških liberalcev izvoljeni. Trg Lemberg bo odpisan od Sladke gore, sv. Marjeta na Dravskem polji pa od Prepole in Trnič ne, ker se gre za novo šolo pri sv. Marjeti. Kozjanski okrajni zastop ne shaja z dosedanjimi dokladami in dobi pravico še večjih nalagati. Strašno je to, kako nemške nekatere občine gospodarijo: Ivnik ali Eibiswald dobi dovoljenje občanom naložiti 125% občinske doklade (Gemeindeumlagen). Res žalostno za lepi kraj, Bog nas varuj liberalnega gospodarstva. Za Dobrno hočejo l 1884 izdati 18547 fl. pa se nadejajo dohodkov 25,887 fl. in bi tako imeli še 7000 fl. dobička. Muta prosi za 5000 fl. v zajem iz deželne blagajnice, da si vodo napeljati da v trg. Jeli resnično tega treba, to nam ni znano. — V Dalmaciji so skoro povsod zmagali slovanski nam bratje

Hrvati in vsled tega začenjajo njihovi tlačitelji Italijani izseljevati se, 8 rodbin je samo iz Spljeta potegnili v Italijo. Z Bogom. — V Trst došle so sedaj tiste velike ladije oklopnice, ki so lani mesto Aleksandrijo v Egiptu bombardirale. Ljudje se kar čudijo tem železnim velikanom na morji. — Magjari in Hrvati se zastran Reke niso pogodili. Hrvati so rekli, da Reke ob morji Jadranskem ne morejo pustiti Magjarom, stanujočim na pustah ob Tisi. —

Vnanje države. Turki bi morali kos Albanije vsled zadnje vojske pustiti Črnogorcem, pa Albanci niso hoteli. Turški bataljoni izšedši iz Skadara bili so od Albancev napadeni. Palo jih je mnogo in še več je ranjenih. — Ruski car in carica vrnola sta se od kronanja domov v Petrograd. — V nemškem državnem zboru je vendar enkrat Bismark predložil črtež postave, ki daje preganjanim katoličanom malo odduška, mešniki bodo smeli brez posebnega dovoljenja pruskih policajev sv. mešo brati in zakramente deliti, kar je sedaj prepovedano. Pa je uže res grdo, kako nemški lutroveci nemške katoličane zaradi sv. vere nadlegujejo celih 10 let. Skoro vse škofo in veliko mešnikov je pregnanih ali zaprtih. — Na Italijanskem imajo sedaj volitve v mestne odbore, katerih se tudi verni katoličani udeležujejo, ki so do sedaj to opuščali. No, in čudno, ravno v Rimskem mestu so katoličani več svojih spravili v odbor — Francozi poslali so v Tonking 12000 mož in veliko brodovja, tudi velike ladije oklopnice, da zabranijo Kitajcem podpirati Tonkinčane. Tem hočejo Francozi deželo vzeti. — Krivi prerok Mahdi v Abisiniji bil je od egiptovske vojske hudo tepen, njegovo konjenišvo je skoraj vse uničeno.

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slovenskem Štajerskem.

(Spisal M. Slečovec.)

(Dalje.)

V. L. 1624 se je prikazala zopet v celjski okolici. Da bi se od ondot ne zatepla še tudi na Kranjsko, poslal je deželni namestnik kranjski, baron Bernardin Barbo, nekega Horacija Carminelli iz Ljubljane na štajersko mejo, da ondi vse ceste in pota zastraži. Še tudi l. 1625 morali so v Savinjski dolini imeti kugo, kajti dne 31. julija istega leta poroča vranski vikar Andrej Fellmann, škofu Tomažu, da je vsled lakomnosti in nemarnosti cerkovnika pri sv. Radegundi v Kapli prišla kuga v njegovo hišo in da je ondi umrlo uže četvero oseb. Mrliču mu je prepovedal pokopati na pokopališču pri sv. Jurji, kjer še kuge nimajo, ker imajo v Kapli lastno pokopališče.*)

*) J. Orožen, „Das Dekanat Frasslau 77.“

Mnogo, prav žalostnih poročil imamo iz let 1644—1648. Ta doba je bila za Celje in okolico najstrašnejša, kajti kuga je podavila v teh letih ondi najmanj 10.000 oseb.

Kakor drugekrat so imeli tudi zdaj kugo najpred v Celji. Ko je l. 1644 začela pobirati ondi svoje žrtve, polastil se je meščanov nepopisljiv strah. Nekteri so odbežali v Savinjsko dolino ter zavlekli kugo še tudi tje: drugi so pa ostali doma in iskali pomoči pri Bogu. V imenu vseh meščanov obljubil je župnik Gregor Šolej pred izpostavljenim presv. rešnjim Telesom, da bo s farani šel v procesiji k slavni romarski cerkvi Matere božje na gornjem Štirkem, — v Marija Celje, če kuga preneha. To je menda tudi storil, ker je kuga l. 1645 za nekaj časa prenehala. V tem letu je dobila farna cerkev sv. Daniela tudi lepo srebrno monštranco v dar — brez dvoma vsled kake obljube.*)

Kakor po hudem požaru iskra pod ogleanjem in pepelom tli in če ljudje na njo skrbno ne pazijo čez kratek čas zopet vsplamti, enako je bilo tudi s kugo. Ugasnila je sicer, pa le, da bi se uže v prihodnjem letu zopet prikazala in hujše morila, kakor kedaj poprej. Kakor razvidimo iz nekega pisma na solnograškega nadškofa Otona Friderika, davila je kuga v Celji, Žavci in na Vranskem še meseca decembra l. 1647. Mrtvaška knjiga celjske župnije omenja, da je l. 1647 v mestu kuga davila dvakrat in da je umrlo za njo 400 ljudi.

Nič manj hudo godilo se je v teh letih tudi po drugih krajih celjskega okrožja, kar razvidimo iz raznih poročil.

Filip Trpin, braslovški župnik in kužni komisar za ondotne kraje, poroča dne 27. maja l. 1646 svojemu škofu, da v župniji sv. Andreja nad Polzelo ima nek Senčnik, tam najbogatejši kmet, kugo in da so uže tudi nekatere sosednje hiše okužene; tako vsaj mu je bil povedal ondotni vikar Primož.

Tudi v Griže bi jo bili skoraj dobili. Neka žena je namreč prinesla iz žavske fare prek Savinje oblačila svoje za kugo umrle hčerke, kar je pa vikar Schauss še o pravem času zvedel. Takoj je naročil, da so ovo-hišo zaprli in razširjenje kuge srečno zabranili.

V žavski fari umirali so ljudje najbolj v Levcu in Drešinji vesi. Den za dnevom pošiljali so od ondot mrliču na žavsko pokopališče; da bi pa ljudi v bližini strah preveč ne prevzel, niso pustili v Žavcu mrličem zvoniti.

Žavski trg je bil celo leto s stražo obdan in nihče ni smel ne ven, ne noter; zato so morali še meseca novembra l. 1646 dvoje otrok krstiti pri Petrovškem križi pod milim nebom, ki sta oba kmalu umrla.**)

*) Ta je bila l. 1872 iz tabernakeljna božjeropno ukradena.

**) J. Orožen, „Das Bisthum und die Diözese Lavant III. 352.“

Ravno tisti Filip Trpin vé tudi povedati, da je Fandova rodbina, ki se je bila iz spodnje Savinjske doline preselila v Trnjava, — ves v fari sv. Štefana v Gomilskem, prinesla kugo seboj in da so meseca julija in avgusta v oni hiši vsi umrli, le ena oseba je živa ostala.

Dne 9. avgusta umrla je za kugo tudi v sosednji hiši neka žletna deklica. Ker ostrška gosposka ni dovolila, da bi mrliča pokapali na navadnem pokopališču pri sv. Štefanu, zaukazal je Trpin, skopati za nje posebno jamo. Toda vkljub prepovedi prinesli so deklico v Gomilsko in so jo ondi pokopali. Ker so zaradi tega Gomilsko s stražo obdali, prosil je Trpin škofa, da bi smel pri sv. Roprtu pod milim nebom ali vsaj pred cerkvo božjo službo opravljati.

Za kugo je umrl tudi nek Jernej Slander in vsled tega je bilo dne 19. julija več oseb v sosednji hiši okuženih.*)

Farni cerkvi v Braslovčah so vsled obljube prizidali l. 1646 kapelo sv. Roka, v katero so v poznejih letih postavili še altar v čast sv. Jožefu.

V Ojsterški vesi, v župniji sv. Jurija pod Tabrom umrlo je za kugo samo 7 oseb; toliko več jih je podavila kuga pa na posestvih neke Anastazije Vogl v „Lorfli“, kateri je pobrala 241 podložnih. (Dalje prih.)

Smešnica 24. Jurij: zakaj si prišel v Šoštanj k nemškemu šulvereinu, ko nemški ne znaš? Jaka: hotel sem zvedeti, kakšen razloček je med našim krajem in Šoštanjem. Jurij: kakšen? Jaka: pri nas so bika na turen vlekli, da bi travo pojedel, v Šoštanji pa so ga zvalili, da bi kmete pobodel. Jurij: tri sto medvedov, vzamem sekiro in mu noge pobijem. Jaka: ne tako, rajši mu ne polagaj več krme, potlej bo pa uže z bokanjem te klical, da mu prineseš krme pa mu nje ne položi, dokler ni ves krotek.

Razne stvari.

(Svitli cesar) peljajo se dne 11. julija od Slatine na Podplat, v Šmarije, sv. Vid in sv. Jurij in potem na železnici dalje.

(Sv. Iljčani) v Slov. goricah nastavijo se z duhovenstvom učitelji, župani, šolarji in farrani ob železnici, da pozdravijo cesarja. Dobro bi bilo, da bi vse fare ob železnici z bližnjimi vred tako storile in s tisočeri živijo-klici vladarja pozdravljale.

(Nadvojvoda Albreht) je se vozil od Celja po Savinjske dolini in kraje ogledoval do Kamnika in Bleda. Pravijo, da velja to novejši železnici.

(Mahrenberški okrajni odbor) se je drznil 20 fl. iz okrajne blagajnice prusačke-

mu šulvereinu obesiti, domači berači pa skoraj nagi hodijo s šolarji vred.

(Prusački šulverein) imajo sedaj v Šmariji pa tudi v Šoštanji. Tukaj je nek Poglayen, fužinar Mislinjski svoje roge pokazal in Slovence imenoval zamorce. Mora uže pravi nemškutarski „of“ biti, da se je k zamorem priselil.

(Železnico) od Spielfelda v Radgono zopet merijo.

(Nemčur obsojen). Ptujski trgovec Kašper je obdolžil blagega g. Rajšpa, načelnika okrajnemu zastopu, da je oklice s sten po ulicah trgal. Kašper in Pisk nista mogla tega dokazati, Kašper mora plačati 25 fl. ali iti 5 dni kaše in ričeta jest.

(Celjski Rakuš) je hodil v Maribor dijakov za ptujske demonstracije lovit. Nekaj jih je naložil. Zapeljani so v Ptuij grdo razsajali in kričali „pereat Slovincem“, t. j. proč s Slovenci ali „poginejo naj Slovenci“. Nekateri dijaki so bili 3 dni pijani, z nekim profesorjem vred so jih lasi boleli pol tedna! To je tedaj razupita „nemška kultura“?

(Dr. Tomschegg) bil bi rad načelnik krajnemu šolskemu svetu v Slov. Gradci pa so ga Slovenci zvrgli. Izvoljen je g. Barle, ravnatelj.

(Pri sv. Barbari pri Wurmbergu) snidejo se v nedeljo 17. junija t. l. Slovenci ptujski in mariborski, se vé, če bode lepo vreme.

(V Globokem) blizu Brežie so po hudej borbi zmagali narodnjaki pri volitvi v občinski odbor.

(Umrlo) v Hošnicah pri Slov. Bistrici je vrla Marija Mlakarjeva, mnogim zaradi izredne gostoljubnosti znana. Naj počiva v miru.

(Rožek) na Koroškem s 3 cerkvami je pogorel

(Umrlo) je Ladislav Possek pri Ločah.

(Savinjski sokol) je napravil sijajen izlet v Brašlovce 10. jun.

(Toče) je 11. jun. škropilo po Savinjske dolini pa ni škodilo.

Listič uredništva: Dopisi iz Šmarije o „Wouku“, s Tolstega vrha, sv. Jakoba v Slov. goricah, z Gomilskega prihodnjič.

Loterijne številke:

V Trstu 9. junija 1883:	33, 37, 25, 26, 76.
V Linci „ „	26, 90, 49, 66, 32.
Budapešt „ „	6, 71, 72, 89, 26.

Prihoduje srečkanje: 23. junija 1883.

Kmetijsko posestvo in mlin

z enim tečajem, njiv in travnikov 7 oralov, v občini Spodnja Korena, s proste roke prodaja.

Več se izvé pri Filomeni Fluher v Velki Zimici, pošta Št. Lenart v Slov. gor.

*) J. Orožen, Das Dekanat Frasslau 23.

Stev. 235.

Razpis.

Učiteljske službe pri sv. Miklavži pa na Runči in podučiteljske službe pri sv. Tomaži in pri sv. Bolfanku, vse v 4. plačilni vrsti, so razpisane.

Prosilci naj svoje prošnje dotičnim krajnim šolskim svetom do 15. julija t. l. pošljejo.

Okrajni šolski svet v Ormoži

3. junija 1883.

Predsednik:
Premierstein.

Šolske službe izpraznene.

1. Nadučiteljska in podučiteljska služba na ptujski Gori III. plačilnega razreda in prosto stanovanje;

2. Učiteljska služba pri sv. Andraži v Slov. goricah IV. plačilnega razreda in prosto stanovanje;

3. Učiteljska služba v Stopercah IV. plačilnega razreda s prostim stanovanjem;

4. Učiteljska služba pri sv. Barbari v Halozah IV. plačilnega razreda s prostim stanovanjem;

5. Podučiteljska služba pri sv. Janži na Drav. polji IV. plačilnega razreda s prostim stanovanjem;

6. Podučiteljska služba pri sv. Marku IV. plačilnega razreda s prostim stanovanjem;

7. Podučiteljska služba za okolico Ptuj III. plačilnega razreda;

8. Podučiteljska služba v Cirkovcah IV. plačilnega razreda.

Prosilci nemškega in slovenskega podučevanja zmožni naj svoje prošnje do 15. julija t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu vložijo.

Okrajni šolski svet v Ptuju.

Prvosednik:
Premierstein.

1—3

Služba

občinskega tajnika ali pisarja in tudi sluge, se uže posamezno, ali tudi združeno pri podpisnem občinskem uradu oddaja. — Letno plačilo je 200 fl.

Popolno znanje slovenskega in nemškega jezika se zahteva. Prošnje se vlagajo do konca ročnika 1883.

Občinski urad v Velenji, dne 21. majnika 1883.

Ivan Rak,
občinski predstojnik.

2—2

Slatina

iz Slovenskih goric v Šavniškem dolu
gornje-radgonskega okraja.

odlikuje so po finem, dolgo vzdržajočem se mrisiranji, jako prijetnem okusu in nenavadnej čistoti. Pomešana z vinom ima to prednost, da temu ne dela črne barve. Velja kot pomoček zoper neprijetno riganje, razne katare v čevih, plučah, mehurji, v selzeni, slabo kri, škrofule, in rachitis.

Slatina se prodava v steklenicah dobro zamašenih. Zamašek nam kaže podobo sv. Cirila, da slatino spoznavamo od vsake druge, na kar se naj posebno pazi.

Zalogo ima v Mariboru

M. Berdajs,
trgovec na Sofijinem trgu.

Toplice radenske slatine pri Radgoni (Radkersburg) v dolnjej Štajerskej,

so po priliki štiri ure od postaj: Maribor, Ptuj, Ormož, Središče, v krasni Murski dolini na prav dobrem glasu radi izvrstne slatine, koja presega vse poznane ogljeno kisline, ogljenokisli natrij, litij, brom in jodnatrij, zadržava joče slatine, ter delujo vspešno po lanskej skušnji v sledečih boleznih: v kroničnem protinu, revmatizmu, kataru grla, pluć, želodca, črev, matrice, mehurja, žolča in obisti, kakor tudi proti pesku in kamnu omenjenih udov; v kožnih boleznih, škrofelnih, angležkej bolezni dece; v slabokrvnosti, v začetku jetike, zlatenici, zlatnej žili (haemorrhoidih), v samostalnih debelih jetrah, v kroničnih izvirih (exsudat), v nepravilnem ženskem krvotoku (dysmenorrhoe), v oslavljenosti živcev, v hysteriji, božjasti itd.

Knjižica o radenski slatini, dobivajoča se pri ravnateljstvu kopališča razjasne na tenko blagodarno moč te izvrstne slatine, koja se posebno čišla, kakor pijača ali sama ali z vinom ali z mlekom (se zvaro) ali se sladkimi dodatki.

Poseben ozir se ima vzeti na kopelno vodo, zadržavajočo mnogo železa, v prid slabokrvnim in dražljivim osebam.

Cena je v radenskih toplicah celó nizka stanovanju, jedi in pijači, da v nobenem kopališči nij nižja.

Dr. Klemenčič,
zdravnik kopališča.

3—3